

Kort om kronviltförvaltning

Man bör sträva efter en jämn könsfördelning i en kronviltstam, med andra ord 50-50 fördelning mellan hjortar och hindar. Möjligen att man kan tänka sig ett litet överskott för hindar, pga att hjortar naturligt sett har en kortare medellivslängd, men könsfördelningen ska ändå inte avvika särskilt mycket från 50-50.

Det finns också exempel på att man vill ha ett överskott på hjortar, tex 1 hind på 1.5 hjortar. Detta är då man vill ha en högre avkastning i form av stora troféer. Det finns också de som propagerar för en stam med stor övervikt för hindar, dvs nån typ av köttjägarmodell. Handjuren, och då i synnerhet de fullvuxna hjortarna (sex år och äldre), spelar dock en viktig roll i kronviltets ekologi och bör finnas i tillräcklig mängd för att brunst och reproduktion ska fungera väl.

En tumregel att hålla sig till är att andelen fullvuxna hjortar, dvs hjortar som är ca sex år och äldre, ska vara 10 %. Mao på 100 djur ska man ha ca 10 fullvuxna hjortar.

Det finns lite olika exempel på hur man kan laborera med avskjutning, könsfördelning och ålderssammansättning i stammen. Man måste också ta hänsyn till att man har en naturlig dödlighet i form av kalvdödlighet (torde vara några få procent), vinterdödlighet samt hjortar som dör i samband med brunsten. (Många gånger glöms detta bort i gamla tex tyska avskjutningsexempel.) Man får också ta hänsyn till reproduktionen i stammen. De data som vi har hittills i Sverige tyder på att ca 50% av hindarna föder sin första kalv när de är två år, medan 50% skjuter upp sin första kalvning tills de är tre år. Sen får de nästan alltid en kalv varje år fram till ca 12 års ålder. Därefter börjar fruktsamheten gå ner och de där sista åren i livet får hinden kanske inte kalv varje år. En hög andel riktigt gamla hindar i stammen kan således leda till en lägre reproduktion och därmed ett lägre jaktuttag. Eftersom både hjortar och hindar börjar gå tillbaka vid ca 12 års ålder kan man ha detta som målålder.

Jag har för avsikt att ta fram avskjutningsmodeller, men har inte gjort detta ännu. I grova drag kan man dock räkna med ett jaktuttag på ca 20%. I en stam som har en jämn könsfördelning, en bra åldersfördelning och som har den täthet som man önskar, kan avskjutningen ha en ungefärlig fördelning på 1/3 hindar, 1/3 kalvar och 1/3 hjortar. Ett annat exempel på en fördelning i uttaget kan vara 20% kalv, 20% smalhind, 20% hind, 20% spets, 20 % hjortar äldre än spets.

Ofta är det ju emellertid för liten andel handjur och för låg medelålder på handjuren. Då får man naturligtvis hålla igen på dessa. Likadant, vill man att stammen ska öka så ska man självfallet hålla igen på hindarna. (Egentligen kan man i det fallet hålla igen på alla djur. Varje djur man skjuter i det läget gör att det tar längre tid att uppnå den täthet man önskar.)

En ungefärlig sammansättning i vinterstam kan vara 20-25 % kalvar, 35-40 % hindar (varav grovt ca 20 % smalhindar), 35-40 % hjortar. Fördelningen av hjortar (spets och äldre) kan vara ca 15-25 % spets, 40-50 % 2-5 år, ca 25 % fullvuxna hjortar. Här spelar det roll hur stor del av avskjutningen som fördelas mellan spetsar och unghjortar (2-5 år). Det är kanske lättare att bedriva urvals jakt på 2-3-åringar än spetsar, varför man kan släppa upp fler hjortar från spets och sedan ha ett högre uttag ffa bland 2- och 3-åringar och i viss mån kanske 4-åringar.